

Schriftelijke vragen ex Art. 38 RvO

Aan: College van B&W van Groningen

Van: Fracties van de ChristenUnie en GroenLinks

Betreft: Toegang tot bijstand en problemen kostendelersnorm

Datum: 18 juni 2021

Geacht college,

In het onlangs verschenen rapport van de Inspectie van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid getiteld 'Niet-gebruik van de algemene bijstand' blijkt dat ongeveer 35% van de huishoudens die recht hebben op bijstand hier geen gebruik van maken.¹ Dat zijn 170.000 huishoudens. In het rapport noemt de inspectie diverse mogelijke oorzaken, zoals dat gemeenten te weinig zicht op en aandacht voor deze groep hebben en zich vooral focussen op rechtmatigheid en controle. In het rapport staat hierover: *“De focus op rechtmatigheid zou mensen kunnen afschrikken, speelt niet-gebruik in de hand en ondermijnt daarmee mogelijk de doeltreffendheid van de algemene bijstand”*.

Deze 'focus op rechtmatigheid en controle' kan zich ook laten vertalen als een steeds wantrouwender overheid die werkt met een uitgehold en zwaar geautomatiseerd uitvoeringsapparaat. Iemand die hulp of steun nodig heeft is bij voorbaat verdacht en gemankeerd (want waarom lukt het niet zelf?) en een administratieve fout in een ondoorgrondelijk woud van regels wordt snel gekenmerkt als fraude – met alle gevolgen van dien. Dit hebben we natuurlijk groot in het nieuws gezien in relatie tot de kinderopvangtoeslagaffaire², maar ook met het enorm ontwrichtende en zich nog altijd voortslepende gaswinningsdossier.³

Een van de punten die duidelijk naar voren komt is het verlies van vertrouwen in een overheid. Als dit leidt tot het niet meer aanvragen van hulp die iemand wel nodig heeft, is dat een groot probleem. De (aanvullende) bijstandsuitkering is al te laag, maar biedt nog iets van een vangnet om extreme armoede tegen te gaan. In Groningen groeit 11% van de kinderen op in een gezin met een laag inkomen.⁴ Als inwoners niet krijgen waar ze recht op hebben kan dit een verergering van hun situatie tot gevolg hebben – nog dieper in de armoede, nog meer schulden en nog minder perspectief.

De vraag komt daarbij op of dit ook speelt in de gemeente Groningen. De jaarrekening 2020 van de Gemeente Groningen⁵ meldt dat de instroom in de bijstand is gestegen, maar niet in de aantallen die vooraf verwacht waren. Eind 2020 hadden 10.127 inwoners een bijstandsuitkering, 169 meer dan in 2019.⁶ Dit wekt de indruk dat de situatie in de gemeente Groningen binnen de geschetste situatie van het ministerie valt, helemaal omdat vanwege de coronacrisis een hoger aantal te verwachten was.

---

¹ Zie voor het rapport: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2021/06/15/bijlage-iii-inspectie-szw-rapportage-niet-gebruik-algemene-bijstand>

² Zie verslag 'Ongekend onrecht' van de parlementaire onderzoekscommissie Kinderopvangtoeslag: https://www.tweedekamer.nl/sites/default/files/atoms/files/20201217_eindverslag_parlementaire_ondervragingscommissie_kinderopvangtoeslag.pdf

³ Hierover start in de zomer van 2022 een parlementaire enquête:

<https://www.rtvnoord.nl/nieuws/786542/parlementaire-enquete-gaswinning-duurt-twee-jaar-verhoren-starten-in-zomer-2022>

⁴ Bron: [Kinderen in armoede - Sociaal Planbureau Groningen](#)

⁵ Bron: <https://gemeenteraad.groningen.nl/Documenten/Raadsvoorstellen/Bijlage-2-Jaarrekening-2020.pdf>

⁶ Ibidem, p. 12

De indienende fracties gaan er vanuit dat de uitvoering van de Participatiewet (P-wet), waar de uitkeringen onder vallen, in Groningen zo sociaal, redelijk en toegankelijk als mogelijk gebeurt, met veel persoonlijke aandacht voor participatie en een integrale bestrijding van (langdurige) armoede. De fracties hebben vertrouwen in het sociale gezicht van onze gemeente, maar naar aanleiding van het eerder genoemde rapport willen we hierover wel een aantal vragen stellen:

1. Heeft het college kennisgenomen van het rapport 'Niet-gebruik van de algemene bijstand'? En kan zij aangeven of onze gemeente aan dit onderzoek heeft meegedaan?
2. Herkent het college zich, voor wat betreft de gemeente Groningen, in het rapport dat stelt dat gemeenten weinig zicht en een voornamelijk passieve aanpak hebben op de groep bijstandsgerechtigden die geen gebruik maken van bijstand? Zo nee, waarom niet?
3. Herkent het college zich, voor wat betreft de gemeente Groningen, in de stelling dat bij de uitvoering van de P-wet de focus ligt op rechtmatigheid en controle? Zo nee, waarom niet?

In het rapport worden drie obstakels gegeven voor een aanpak op 'niet-gebruikers', namelijk de komst van de AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming), de complexiteit van de P-wet en de zoekperiode/wachttijd van 4 weken voor inwoners tot 27 jaar vóór zij een uitkering krijgen.

4. Herkent het college zich in deze hindernissen?
5. Wat doet het college om *jongeren, mensen met een westerse migratieachtergrond en zelfstandigen* – de groepen die het vaakst geen beroep lijken te doen op de bijstand – over hun recht op bijstand te informeren?

In verband met de coronacrisis heeft het college aangegeven de zoekperiode/wachttijd van 4 weken voor inwoners tot 27 jaar tijdelijk te negeren en meteen bijstand uit te keren. Het rapport geeft aan dat jongeren uit zicht kunnen raken door het aanhouden van deze wachttijd.

6. Is het college bereid om de zoekperiode/wachttijd zoveel als mogelijk te blijven negeren omwille van het goed kunnen bieden van hulp en in zicht kunnen houden van bijstandsgerechtigd tot 27 jaar? Zo nee, waarom niet?

Daarnaast vragen onze fracties nog aandacht voor een ander probleem op het gebied van uitkeringen. Onlangs werd namelijk duidelijk dat partners die allebei uitkeringsgerechtigd zijn en uit elkaar gaan daarna flink in de problemen kunnen komen door de kostendelersnorm die bepaald dat je meer uitkering (en dus minder toeslag) krijgt wanneer je niet meer samenwoont.⁷ Dit lijkt in de ene gemeente sneller mis lijkt te gaan dan in de andere.

7. Is het college op de hoogte van de problemen die kunnen ontstaan op het gebied van toeslagen, (bijzondere) bijstand en andersoortige voorzieningen bij wisselingen in de woon- of privésituatie van uitkeringsgerechtigden? Zo ja, kan zij een schets geven van deze problemen? En welke maatregelen neemt zij om dit soort problemen te voorkomen?
8. In de berichtgeving rondom het ontstaan van financiële problemen bij uitkeringsgerechtigden die scheiden staat dat één van de manieren om deze mensen tegemoet te komen bestaat uit het door de gemeente vermelden van het brutobedrag dat wordt uitgekeerd. Is het college bereid dit ook te doen? Zo nee, waarom niet?

Afsluitend:

---

⁷ Bron: <https://nos.nl/artikel/2382078-stellen-in-de-bijstand-die-scheiden-moeten-vaak-onterecht-toeslagen-terugbetalen>

9. Is het college het met de fracties van ChristenUnie en GroenLinks eens dat het verstrekken van alle hulp waar inwoners recht op hebben onontbeerlijk is bij integrale en duurzame armoedebestrijding?

Met vriendelijke groet,

namens de fractie van ChristenUnie,

Peter Rebergen

namens de fractie van GroenLinks,

Nick Nieuwenhuijsen